

Eğitimde Ebevyn Katılımında Okul Yönetiminin Rolü

The Role of School Management in Parent Pareticipation in Education

ÖZET

Ebevyn katılımı bir okulun yüksek önceliği haline geldiğinde, yöneticiler aktif olarak ebevynlerin desteğini ve yardımını ararlar ve ebevynlerin zaman kısıtlamaları gibi engelleri azaltmak için çalışmaktadırlar. Yöneticiler, ebevyn katılımına ilişkin ortak olumlu algıları ve ebevyn katılımı stratejilerine ilişkin güçlü bir algıyı paylaşırsalar da, ebevyn katılımını farklılaştırma ve artırma konusunda sorunlar yaşayabilmektedirler. Bu nedenle ebevyn katılımını sağlamaya yönelik yönetici tutumları önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı eğitimde ebevyn katılımında okul yönetiminin rolünün incelenmesidir. Ebevyn katılımına ilişkin yönetsel stratejiler hakkında ebevyn görüşlerinin incelenmesinin iyi bir takip araştırması konusu olması açısından önemli olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Ebevyn Katılımı, Okul Yönetimi.

ABSTRACT

When parent involvement becomes a school's high priority, administrators actively seek parental support and assistance and work to reduce barriers such as parental time constraints. Although administrators share a common positive perception of parental involvement and a strong perception of parental involvement strategies, they may have problems in differentiating and increasing parental involvement. For this reason, managerial attitudes towards ensuring parental participation gain importance. The purpose of this research is to examine the role of school administration in parental involvement in education. Examination of parental views on managerial strategies regarding parent involvement is considered important as it is a subject of good follow-up research.

Keywords: Education, Parental Involvement, School Management

GİRİŞ

Çocuğun örgün eğitimle ilk tanıştığı yer okul öncesidir, ancak öğrenme örgün eğitimden önce başlamaktadır. Her zaman olmasa da çoğu zaman, ebevynler çocukların öğrenimini ve gelişimini destekleyen ilk temel sistemi ve kaynağı temsil etmektedir. Ayrıca bu eğitim örgün eğitim başladıktan sonra çocuklar için ömür boyu sürecek bir kaynak olarak hizmet etmeye devam etmektedir (Çuhadar, 2020). Dolayısıyla eğitim, tüm paydaşların ortak bir amaç etrafında, yani sağlıklı gelişme ve eğitimi sağlamak için bir araya gelmelerini gerektiren, işbirliğine dayalı bir süreçtir. Hepsinin çocukların eğitimine etkin bir şekilde katılması gereklidir; öğretmenler, okul yöneticileri, özellikle ebevynler (Gestwicki, 2007; Ardaçoç, 2020). Çok çeşitli teorik ve ampirik araştırmalar, okul öncesi eğitime ebevyn katılımının çocukların okul yeterliliği üzerinde birçok olumlu etkisi olduğunu iddia etmektedir (Marcon, 1999; Arnold ve ark., 2008; Çakır ve Yavuz, 2020)

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), öğretmenler ve okul yöneticileri için iyi bir bilgi kaynağı ve örneklerle katılım stratejileri sağlayarak aile katılım programlarının uygulanmasının önemine işaret etmektedir. Program, belirli bir konuda aile katılımını kapsar ve kapsamlıdır. "Erken Çocukluk Eğitiminde Bütünleşik Aile Destek Programı" bu duruma yönelik hazırlanmış uygulamalı bir kitapçıktır. Sadece aile katılımı stratejilerini ve tekniklerini değil, aynı zamanda okul içi ve okul dışı ebevyn katılım faaliyetlerini de açıklar. Entegre aile destek programı üç bölümden oluşmaktadır; aile eğitimi, aile katılımı ve öğretmen rehberliği şeklindedir (MEB, 2013).

Veli katılımı sürecinde okul yöneticilerine büyük görevler düşmektedir. Okul yöneticilerine Ebevynlerle işbirliği yapma ve onları okula dahil etme stratejilerini organize ettikleri, planladıkları ve uyguladıkları için süreç liderleri olarak görülürler (Çıkar ve Aslan, 2022). Yöneticilerin önemi aileleri dahil etmek için güçlü ortaklık programları geliştirmede liderlik edebilmektir. Özellikle eğitimde liderlik literatüründe bu konu ile ilgili çalışmalar mevcuttur (Westmoreland, Rosenberg, Lopez, & Weiss, 2009; Çıkar ve Aslan, 2022). Dolayısıyla sahip oldukları algı, uyguladıkları liderlik stratejileri ve izledikleri liderlik yaklaşımı çok önemlidir. Çeşitli liderlik stilleri, bir programda öğretmenler için çeşitli iş deneyimi ile sonuçlanabilir (Marzano ve ark., 2005; Çakır ve Yavuz, 2020). Rotherham ve Mead (2003), yöneticilere daha fazla sorumluluk yüklendikçe, yüksek nitelikli öğretmenleri güvence altına almada başarılı olmak için ek liderlik stratejilerine ihtiyaç duyulduğunu desteklemiştir. Ayrıca, yöneticiler uygun liderlik stratejilerini sergileyebilirlerse, yüksek nitelikli bir ebevyn katılımı uygulaması oluşturma ve sürdürme olasılığı artacaktır.

Budunç (2007), Türkiye'deki okul öncesi öğretmenlerinin çoğunun, okul yöneticilerinin aile katılımı stratejilerinin uygulanmasına katkıda bulunma konusunda başarılı olduğuna inandıklarını iddia etmektedir. Sonuçlar önemlidir,

Halil Gümüş¹
Fuat Alp²

How to Cite This Article

Gümüş, H. & Alp, F. (2023). "Eğitimde Ebevyn Katılımında Okul Yönetiminin Rolü", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(64):2781-2787. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.69502>

Arrival: 14 March 2023

Published: 31 May 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹⁻² Öğretmen, Meb, Mersin, Türkiye

çünkü son çalışmalar olumlu motivasyonel inançları etkili katılımı ilişkilendirilmektedir (Hoover-Dempsey ve ark., 2005). Tüm bunlar öğrencilerin başarıları ile doğrudan ilişkili olmaktadır (Epstein, 2011; Akbaşlı ve Diş, 2019).

Ebeveyn Katılımı

Çeşitli araştırmacılar “Ebeveyn Katılımı” terimini yaygın olarak tasvir etmişlerdir. Ebeveyn katılımı terimi, “katılım”, “işbirliği”, “etkileşim” gibi farklı ifadeleri ifade eder. Temel olarak çeşitli araştırmacılar tarafından çeşitli politika oluşturma, ebeveyn eğitimi, bağış toplama ve bilgi alışverişi programlarında ailelerle etkileşim ve işbirliği süreci olarak tanımlanmaktadır (Epstein, 2011, Moorman Kim ve ark., 2012; Shirvani, 2007; Kaçan, Kimzan, Yıldız ve Çağdaş, 2019). Erken gelişim evrelerinde olan çocukların, resmi olarak kabul edilen eğitimden maksimum düzeyde yararlanabilmeleri için ebeveynlerinin desteğine ihtiyaç duydukları kanıtlanmış bir gerçektir (Henderson & Mapp, 2002; Shaw, 2008; Ülker, MBarış, Şahin ve Özbaysar, 2019).

Etkili ebeveyn katılımı stratejileri oluşturmanın, çocukların amaçlanan davranışları geliştirmelerini sağladığı kabul edilmektedir (Işık ve Şahin, 2022). Ayrıca, ebeveyn katılımı ile bir eğitim süreci planlanırken, ebeveynlik tarzı, tutarlı ev ortamı, ebeveynin etkili ve yapıcı eğitim yaklaşımı, çocuk ve ebeveyn arasındaki iletişim gibi çevresel faktörlerin dikkate alınması gerektiği söylenmektedir (Desforges ve Abouchaar, 2003). Ancak bu program, ebeveynleri erken çocukluk eğitimine dahil etme konusunda yardıma ihtiyaç duyan eğitimciler için yetersiz olarak görülebilmektedir. Örneğin, ebeveyn katılım türleri, teknikleri ve etkinlikleri hakkında herhangi bir yazılı açıklama mevcut değildir. Yıllık eğitim planlarında veli katılım etkinlikleri ve toplantılar yer almakla birlikte, etkinliğin amacına ilişkin bir açıklama ve uygulama kısmına ilişkin ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Programdaki bu tür eksiklikler nedeniyle MEB 2006 yılında yeni bir erken çocukluk eğitimi programı geliştirmiştir. Önceki programlarda olduğu gibi bu programda da aile katılımının önemi ele alınmakta ve anlatılmaktadır.

Ebeveyn Katılımının Faydaları

Ebeveyn katılımının, eğitimin tüm benzerleri için birçok faydası vardır; öğrenciler, ebeveynler, öğretmen ve yöneticiler. Gelecek neslin başarılı bir şekilde yetiştirilmesi hedefi için birlikte çalışmanın esas olduğu belirtilmektedir (Çuhadar, 2020). Ebeveynlerin ihtiyaçları konusunda fikir birliği olmamasına rağmen, ortak bir inanç vardır. Aile katılımının sağlanmasında öncelikli olarak zaman, kaynaklar ve çocukların ihtiyacı olan desteğe yönelik temel gereksinimlerin karşılanması gerekmektedir (Ardakoç, 2020). Her eğitim sorunu çocuğun ailesini ilgilendirmektedir (Berger, 2008). Ev ve okul, ebeveyn katılımının faydalarını kabul ederse ve çocuklar aracılığıyla anlamlı bir şekilde birbirine bağlanırsa, ortaklık okulun etkililiğini artıracaktır (Kochhar-Bryant, 2008). Okula dayalı katılım, ebeveynlerin sınıfta gönüllü olarak çalışmalarını, okul gezilerine çıkmalarını veya çocuklarını okula götürmelerini içermektedir (Fantuzzo ve ark., 2000).

Ampirik literatür, okul katılımının çocuklara akademik ve sosyal avantajlar sağladığını göstermiştir. Yüksek düzeyde katılım gösteren ebeveynlerin çocukları, daha yüksek düzeyde sosyal yeterlilik göstermektedir (Parker ve ark., 1987; Çakır ve Yavuz, 2020). Bu kapsamda daha uyumlu davranış ve erken temel okul becerileri sağlandığı ifade edilmektedir. Ayrıca bu çocukların matematik ve okumada belirli akademik başarıları mevcuttur. Ayrıca araştırmalar, ebeveynleri etkili bir şekilde dahil olan çocukların okulu tamamlama oranlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Reynolds, Temple, Robertson, & Mann, 2001; Kaçan, Kimzan, Yıldız ve Çağdaş, 2019).

Veli katılımı sınıf düzeyine göre farklılık gösterebilmektedir. Ebeveyn katılımının anlamı ve uygulanması okul öncesi, ilkokul ve lise arasında değişmektedir. Araştırma sonuçları, hastaların yarısından fazlasının İlköğretim çağındaki öğrencilerle ebeveyn katılımına yönelik müdahale çalışmaları yapılmıştır. Çalışmaların küçük bir yüzdesi okul öncesi öğrencilerle gerçekleştirilmiştir (Moorman-Kim ve ark., 2012). Hoover-Dempsey, Walker ve Sandler (2005), ebeveyn katılımının asla belirli bir eğitim düzeyiyle ilişkilendirilemeyecek birçok faydası olduğuna işaret etmiştir. Aslında, her çocuğun etkili ve uygun ebeveyn katılımıyla nitelikli eğitime erişme hakkı olduğundan, tüm okulların çocuklara eğitim vermesi bir gerekliliktir (Ülker, MBarış, Şahin ve Özbaysar, 2019).

Gestwicki (2004), ailelerin katılımlarından üç şekilde yararlanabileceğini belirtmiştir. İlk olarak, okullarla iletişimin gelişmesi, ebeveynlere ebeveynlik desteği duygusunu yaşatmaktadır. Ayrıca, ailelerin yeni çocuk yetiştirme becerileri kazandırma şansı vardır. Son olarak, ailelerin çocuklarının okuldaki ilerlemesi hakkında olumlu yorumlar alması, onların benlik saygısını artırmaktadır. Çeşitli araştırmacılar tarafından ifade edilen okullar için ebeveyn katılımının çeşitli faydaları bulunmaktadır.

Ebeveyn Katılımının Önündeki Engeller

Ebeveyn katılım süreçleri, ebeveynlerin çocuklarının eğitimine aktif olarak katılmaya istekli olma süreci olarak tanımlanabilir. Bu önemlidir, ancak okullarda veli katılımının olmaması nedeniyle hala bazı sorunlar yaşanmaktadır. Ev ve okul arasındaki etkili ortaklık bazı sorunlarla engellenmektedir (Çuhadar, 2020).

Etkili ebeveyn katılımını engelleyen sorunlar, ebeveynler ve öğretmenler arasındaki barikatlar olarak tanımlanır. Hem ebeveynlerin hem de okulların geliştirdiği belirli engeller vardır. Ebeveyn engelleri “koruyucu rolü, yetersiz ben rolü, kaçınma rolü, kayıtsız ebeveyn rolü”dür. Ayrıca okulların 'otorite figürü rolü, sempatik danışman rolü, paralı rolü geçme, imparatorluğu koruma rolü, meşgul öğretmen rolü' getirdiği bazı barikat örnekleri vardır (Berger, 2008).

Okul personeli eğitimsizse, okul personeli veya aileler uygunsuz davranıyorsa, aileler eğitimde ilgisiz roller alıyorsa, iletişim sistemleri yetersizse, aileler ve okullar sınırlı olanaklarla etkileşim içindeyse sorunlar söz konusu olmaktadır (Christenson, 1999; Parker ve ark., 2001). Engeller kurumsal, kişisel ve kişisel olmayan kısımlar olmak üzere farklı bir şekilde kategorize edilmiştir. Kurumsal engellerin zaman, para ve mekan kısıtlamaları olabileceği ya da kurumsal vizyon ve misyon ile örtüşmeyebileceği belirtilmiştir. Ebeveyn katılımı veya personel, ailelerle işbirliği için beceri eksikliğine sahip olabilir. Kişisel engellere örnek olarak, ebeveynlerin olumsuz algıları veya katılım veya zaman kısıtlamaları hakkında bilgi eksikliği gösterilebilir. Kişisel olmayan boyut engelleri, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki olumsuz algılarını, yoğun iş hayatını ve okula ulaşım sorunlarını içermektedir (Akbaşlı ve Diş, 2019).

Ebeveynlerin çoğu katılımın önemini kabul eder, ancak katılımın amacını ve gerekliliklerini yanlış anlayabilmektedirler (Kaçan, Kimzan, Yıldız ve Çağdaş, 2019; Quadri, 2012). Bununla birlikte, okula aktif olarak gelebilirler ve karne imzalama, haber bültenlerini okuma, tatil partilerine refakat etme, okulda karar alma sürecine katılma, çocuklarına nasıl yardımcı olacakları konusunda öğretmenlere girdi sağlama gibi faaliyetler dahil katılım faaliyetlerine katılabilirler. Okulların, geleneksel ebeveyn katılımı kavramlarını ve ebeveynlerin önyargılarını dönüştürmesi gerektiği iddia edilmektedir (Quadri, 2012).

Ebeveyn Katılımı ve Okul Yönetimi

Eğitiminde okul yöneticileri çeşitli sorumluluklara sahiptir. Eğitim kurumlarında liderlik çok boyutlu bir konudur. Çocukluk eğitimi ortamlarının çoğunda örgütsel yapının yatay olduğu da iddia edilmektedir. Yatay yerinden yönetim, paylaşılan yetki, yöneticilere kolay erişilebilirlik ve tüm personelin karar alma süreçlerine dahil edilmesini sağlayan üç temel boyuttaki organizasyon türünden biridir. (Lunenburg ve Ornstein, 2004; Çakır ve Yavuz, 2020). Eğitim yönetiminin çoğunlukla olumlu ilişkiler geliştirmeye ve çevrelerindeki insanları motive etmeye dayanan kişilerarası becerilerden kaynaklandığını belirtilmektedir. Takipçilerine saygı gösteren liderler ve insan odaklı liderler başarılı olabileceklerdir. Örgüt üyeleri arasında karşılıklı güven, sıcaklık ve saygıyı sağlamak durumdadırlar. Bu tür liderler tipik olarak grup üyeleriyle tatmin edici ve olumlu ilişkiler kurmak ve sürdürmek için büyük çaba harcamaktadırlar. Bu liderler, önemli kararlar vermeden önce astlarıyla işbirliği yapmaya çalışmaktadırlar. Bunlar, okul öncesi yöneticilerin önemli özellikleri gibi görünmektedir ve bu liderlik becerilerine sahip program yöneticilerinin işe alınmasına veya bu becerileri geliştirmeleri için onlara eğitim sağlanmasına daha fazla odaklanılmasının garanti edildiğini göstermektedir (Akbaşlı ve Diş, 2019; Işık ve Şahin, 2022).

Okulların velileri çocuklarının eğitime katılmaya teşvik edici özellikleri, veli katılımının etkisini değiştirerek çocukların yaşamlarında olumlu sonuçlar doğurabilmektedir (Kaçan, Kimzan, Yıldız ve Çağdaş, 2019). Okul çalışanları profesyonel bir şekilde eğitildiklerinde, eğitimsizlere göre velilerden etkilenmedikleri gösterilmektedir. Çok sayıda çalışmanın sonuçları, yöneticilerin ebeveyn katılım programlarını uygulamaya yeterince hazır olmadığını doğrulamaktadır (Orr, 2006; Johnson, Rochkind ve Doble, 2008, Işık ve Şahin, 2022). Çalışma, yöneticilerin ebeveyn katılımını kendileri için bir mücadele olarak düşündüklerini göstermektedir. Ebeveynler yöneticilerin liderliğini ararlar ve iyi bir strateji görmezlerse eğitime katılmazlar (Johnson ve ark., 2008). Ayrıca Westmoreland ve ark. (2009), birçok okulda velilerin çocuklarının eğitimi için adım atmaya hazır olmalarına rağmen düşük düzeyde veli katılımının olduğuna dikkat çekmektedir. Çünkü veliler okuldan yeterli bilgi ve desteği alamamaktadır. Sistematik veli katılımının ve ortak sorumluluğun ancak bölge liderliği ve kapasite geliştirme ile mümkün olduğu belirtilmektedir. LaPointe ve ark. (2006) yöneticiler, eğitimin tüm paydaşlarının (öğrenciler, veliler, öğretmenler, devlet kurumları, memurlar) ihtiyaç ve taleplerinden sorumludur. Ayrıca, devlet okulu yöneticilerinin günümüzün liderlik meydan okumalarına uymayan geleneksel yaklaşımlara sahip olması bu işin gerekliliklerini karmaşıktırılmaktadır. Bu nedenle, liderliğin rolüne sadece okul gelişimi için değil, aynı zamanda bir pozitif, dürüst ve açık okul iklimi açısından önemlidir (Akbaşlı ve Diş, 2019). Programlar, liderliğin personeli geliştirmek ve desteklemek ve öğrencilerin öğrenmesini geliştiren okul koşulları yaratmak için nasıl bir eğitim aracı olabileceğine dair yeni anlayışları yansıtmaktadır (Orr, 2006).

Türkiye'de yapılan bir çalışmada okul yöneticileri en yaygın engelin, çocuklarının bir sorunu olduğunda anne babaların bunu kabul etmemeleri olduğunu söylemektedir (Büte ve Balcı, 2010). Bu tür durumlarla karşılaşmamak için okulların bazı teknik ve stratejilere sahip olması gerekmektedir. Ebeveynler çocukları hakkında sürekli ve düzenli olarak bilgi almaktadırlar. Daha önce de belirtildiği gibi, buna kişisel toplantılar, grup toplantıları, telefon görüşmeleri, notlar, seminerler vb. ebeveynleri bilgilendirmek için toplantılar önemli bilgi aktarma araçları olarak

görülmektedir. Okulların %3,8'i veli bülteni kullanmakta, okulların %3,1'i velilerle bilgi notları paylaşmakta, okulların %0,8'i ev ziyareti yapmaktadır. Bu araştırmaya göre en sık kullanılan tekniğin kişisel görüşmeler olduğu ve ev ziyaretlerinin nadiren uygulandığı ifade edilmektedir (Budunç, 2007).

Ayrıca yöneticilerin de içinde bulunduğu okul personelinin, yöneticilerin işlerine karışmaktan çekindikleri söylenmektedir. Bunu önlemek için anne-babadan uzaklaşmaya başlarlar ve belki de bilinçsizce okula katılımlarını engellerler (Ardakoç, 2020). Raporlar, uygun katılımın önemini hem okul personeli hem de ebeveynler tarafından fark edilmesi gerektiğini göstermektedir (Kartal, 2008). Anaokullarında, öğretmenler ve yöneticiler, ebeveynlerin olması gerektiğinde bilinçsiz davranışlarından endişe duymaktadır. Veliler mesleklerine müdahale etmeye, kararlarını kontrol etmeye, neyi, nasıl yapacakları konusunda baskı kurmaya çalıştıklarında öğretmenler ve yöneticiler rahatsız olmaktadır. Katılım sürecinde okul çalışanlarının çoğunun, ebeveynlerin nasıl dahil olabileceklerini bilmediklerinden şikayet ettiklerine dikkat çekilmektedir. Araştırma, çoğu öğretmen ve yöneticinin velilerin katılımı konusunda isteksiz olduğunu göstermektedir (Erdoğan & Demirkasımoğlu, 2010; Işık ve Şahin, 2022).

Yöneticilere göre okul temelli etkinlikler çoğunlukla yeterli olurken, öğretmenler yeterli olmadığını düşünmektedir. Öğretmen ve yöneticilere göre bunun temel nedeni yoğun iş temposudur. Ancak veliler aynı fikirde değildirler. Okulun eğitim programında veli katılımı etkinliklerine yeterince önem vermediğini ve bu nedenle okul temelli uygulamaların sınırlı olduğunu belirtmişlerdir (Yaşar-Ekici, 2016; Çuhadar, 2020).

Ayrıca veliler, okuldan sadece olumsuz geri dönüşler veya maddi destek talepleri alacaklarını düşündükleri için toplantılara katılmaktan çekindiklerini belirtmişlerdir (Yıldırım ve Dönmez, 2008). Benzer şekilde Türkiye'de yapılan başka bir çalışmada, velilerin okul yöneticilerinden okulla ilgili etkinlikler hazırlamalarını istedikleri ve okulla ilgili karar alma süreçlerinde aktif olmak istedikleri öne sürülmüştür. Oysa okul yöneticileri ve öğretmenler velilerin kolaylaştırıcı ve gönüllü rol almalarını istemektedir (Gökçe, 2000).

Okul Yöneticilerinin Ebeveyn Katılımındaki Rolü

Okul yöneticileri velileri eğitimde ortak olarak kabul etmenin önemini inkar etmemektedirler. Bu nedenle okul yöneticilerinin daha fazla aile katılımını teşvik eden olumlu bir anlayışa sahip olmaları kaçınılmazdır (Çakır ve Yavuz, 2020). Ayrıca yöneticilerin ailelerin okul durumlarında daha fazla deneyim kazanmalarını sağlaması önemlidir ki bu da katılımı çoğaltarak mümkün olacaktır. Okul yöneticileri, aileleri kucaklayan ve etkili stratejiler belirleyen bir okul ortamı yaratma rolüne sahiptir. Ferguson (2005) en önemli sorumluluğun velileri kucaklayan bir okul kültürü geliştirmek olduğunu belirtmektedir.

Dahası, araştırmacılar, yöneticilerin okullarda ebeveyn katılımı için okul iklimini belirlediğini kabul etmişlerdir (Desimone, Finn-Stevenson, & Henrich, 2000; Hiatt-Michael, 2006; Sanders ve Sheldon, 2009; Çıkar ve Aslan, 2022). Ek olarak, öğretmenler şunları tasvir eder: okul iklimi ve yönetici desteği ebeveyn katılımının önemli özellikleridir (Becker & Epstein, 1982). Aileleri dahil etmek için güçlü ortaklık programları geliştirmede yöneticinin liderlik yaklaşımının önemi araştırmalarda sürekli olarak tespit edilmiştir (Sheldon & Van Voorhis, 2004; Westmoreland, Rosenberg, Lopez, & Weiss, 2009).

Ebeveyn katılımı faaliyetlerinde, ortak karar alma, tüm paydaşların eğitime aktif katılımı ile ilgili işbirlikçi bir yaklaşımın merkezinde yer almaktadır (Akbaşlı ve Diş, 2019). Okul personeli, veliler ve/veya toplum üyeleri karar verme sürecinde söz sahibi olduğunda, okulun kalitesi artacaktır (Leithwood & Duke, 1999). Okul yöneticilerinin bir diğer önemli sorumluluğunun da böyle bir veli katılım yaklaşımını kabul etmek ve uygulamak olduğu söylenmektedir. Okullarda kendilerini ilgilendiren konularda söz sahibi olan veliler için içinde olursa, okulda yapılan işlerin ilk ve en önemli kısmı onlar olmaktadır. Sonuç olarak, okulun akademik standartlarını yükseltmek gibi olumlu sonuçlar getirebilecektir (Desforjes ve Abouchaar, 2003; Ülker, MBarış, Şahin ve Özbaysar, 2019).

SONUÇ

Ebeveyn katılımı ve okul yönetimi ile ilgili literatür, yöneticilerin ebeveyn katılımı çabalarının çocukların öğrenmesiyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Ebeveyn katılımı, ailelerin çocuklarının neleri bilmesi ve yapabilmesi gerektiğini anlamalarına yardımcı olmaktadır. Aileleri sadece gönüllü veli katılım etkinliklerine davet etmek, kutlamalar, öğretmen veli toplantıları düzenlemek çocukların etkili öğrenme çıktıları için yeterli değildir. Yüksek kaliteli programlarda, okul örgütlerinin ebeveyn katılımında kullandığı üç strateji belirlenmiştir. Bu konularla ilgili olarak, en etkili stratejinin, veli katılımının kalitesinin sağlanarak okullarda velilerin olması olduğu kabul edilmelidir. Okullarda, okul çalışanları ve velileri bilinçlendirerek, sorunları belirleyerek, ardından bir eğitim veya müdahale programı planlayarak, katılımın önündeki engeller giderilebilir. Yöneticilerden alternatif aile yapılarına sempati gösteren, ebeveynleri çocukları ile ilgili kararlara dahil eden ve ebeveynlere çocuklarının deneyimlerinin kalitesi hakkında düzenli olarak geri bildirimde bulunan strateji ve uygulamaları gerçekleştirmeleri

beklenmektedir. Liderlik, model olarak, sergileyerek ve olumlu etkileşimler kurarak saygı ve güven ilişkileri üzerine inşa edilmelidir.

Okulların veli katılımını artırmaya yönelik çabaları, uygulama eksikliği nedeniyle yetersiz ve sakıncalı çabalara dönüşmektedir. Öte yandan, okul yöneticilerinin aile katılımına yönelik olumsuz algıları, velileri dahil etme sürecinde büyük sorunlar yaratmaktadır. Bütünleşik bir ev ve okul programı sağlamak için okulun tüm paydaşlarının (öğretmen, öğrenci, yönetici ve veliler) önemsedikleri kararlarda söz sahibi olması ve karar alma sürecine dahil olması gerekmektedir. Ebeveynler sürece dahil edilirse, okulun standartlarını yükseltirken okul için iyi bir kaynak olmaktadır. Ebeveyn katılımı, ebeveynlerin çocukların gelişiminde önemli bir değişken olduğu anlayışıyla düzenlenmelidir. Katılımı etkileyen faktörlerin tanımlanması okul yöneticileri tarafından dikkate alınmaktadır.

KAYNAKÇA

Akbaşlı, S., & Diş, O. (2019). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul-Aile İşbirliğinin Okul Ortamına Yararları. *Electronic Turkish Studies*, 14(7).

Ardakoç, İ. (2020). Eğitimde veli/aile katılımı: Engeller ve öneriler. *Alanyazın*, 1(2), 75-84.

Arnold, D. H., Zeljo, A., Doctoroff, G. L., & Ortiz, C. (2008). Parent involvement in preschool: Predictors and the relation of the involvement to pre-literacy development. *The School Psychology Review*, 37(1), 74-90.

Becker, H. J., & Epstein, J. L. (1982). Parent involvement: A survey of teacher practices. *Elementary School Journal*, 83, 85-102.

Berger, E. H. (2008). *Parents as partners in education: Families and schools working together* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.

Budunç, A. B. (2007). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bakış Açısıyla Çalışma Ortamlarının Değerlendirilmesi*. (Unpublished master's thesis). Ankara University, Ankara, Turkey.

Büte, M. & Balcı, A. (2010). Bağımsız anaokulu yöneticilerinin bakış açısından okul yönetimi süreçlerinin işleyişi ve sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (4), 485-50.

Christenson, S. L. (1999). Families and schools: Rights, responsibilities, resources, and relationships. In R. Pianta & M. Cox (Eds.), *The transition to kindergarten*. Baltimore, MD: Paul H. Brooks Publishing Co.

Çakır, E., & Yavuz, M. (2020). Ortaokullarda aile katılımına yönelik okul müdürlerinin görüşleri. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 17-34.

Çıkar, İ., & Aslan, M. (2022). Çeşitli Boyutlarıyla Aile Katılımı: Nitel Bir Çözümleme. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 32-52.

Çuhadar, A. İ. (2020). Türkiye’de ulusal mevzuata göre velilerin okul yönetimine katılımı. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 374-404.

Desforges, C. & Abouchar, A. (2003). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review (Department for Education and Skills Rep. No. RR 433). Nottingham: DfES Publications.

Desimone, L., Finn-Stevenson, M., & Henrich, C. (2000). Whole school reform in a low-income African American community: The effects of the CoZi model on teachers, parents, and students. *Urban Education*, 35, 269-323.

Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). Boulder, CO: Westview Press.

Erdoğan, Ç. & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımlarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Educational Administration: Theory and Practice*, 16(3), 399-431.

Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92, 367-376.

Ferguson, C. (2005). Organizing family and community connections with schools: How do school staff build meaningful relationships with all stakeholders? Retrieved from <http://www.sedl.org/connections/resources/rb/rb4-Rel.pdf>

Gestwicki, C. (2004). *Home, school and community relations: A guide to working with families*. New York: Thomson Learning, Inc.

- Gestwicki, C. (2007). *Home, school, and community relations* (6th ed.). New York: Thomson.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 204-209
- Henderson, A. T. & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.
- Hiatt-Michael, D. B. (2006). Reflections and directions on research related to familycommunity involvement in schooling. *School Community Journal* 16(1), 7– 30
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T. & Sandler, H. M., (2005). Parents' motivations for involvement in their children's education. In E. N. Patrikakou, R. P. Weisberg, S. Redding, and H. J. Walberg, (Eds.), *SchoolFamily Partnerships for Children's Success* (pp. 40-56). NY: Teachers College Press.
- Işık, O. & Şahin, İ. (2022). İlkokul Ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2061-2084.
- Johnson, J., Rochkind, J., & Doble, J. (2008). *A mission of the heart: Leaders in highneeds districts talk about what it takes to transform a school*. New York: Public Agenda.
- Kaçan, M. O., Kimzan, İ., Yıldız, T. G., & Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımını etkileyen etmenlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 370-381.
- Kartal, S. (2008). İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Velinin Okul Yönetimine Katılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9 (1), 23-30.
- Kochhar-Bryant, C. A. (2008). *Collaboration and system coordination for students with special needs: From early childhood to the postsecondary years*. New Jersey: Prentice Hall.
- LaPointe, M., Meyerson, D. & Darling-Hammond, L. (2006). *School leadership study, developing successful principals, preparing and supporting principals for effective leadership*. Stanford University School Leadership Study. Stanford, CA: Educational Leadership Institute.
- Leithwood, K., & Duke, D. (1999). A century's quest to understand school leadership. In J. Murphy & K. Seashore Louis (Eds.), *Handbook of research on educational administration* (pp. 45–72). San Francisco: Jossey-Bass.
- Lunenburg, F. & Ornstein, A. (2004). *Educational Administration: Concepts and Practices* (4th ed.). Belmont: Wadsworth/Thompson Learning.
- M.E.B. (2013). Okul öncesi eğitim programı, (Rep. No: 132). Retrieved from tegm.meb.gov.tr
- Marcon, R. A. (1999). Positive relationships between parent school involvement and public school inner-city preschoolers' development and academic performance. *School Psychology Review*, 28, 395-412.
- Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2005). *School leadership that works: From research to results*. Mid-continent Research for Education and Learning (McREL).
- Moorman-Kim, E., Coutts, M. J., Holmes, S. R., Sheridan, S. M., Ransom, K. A., Sjuts, T. M., & Rispoli, K. M. (2012). Parent involvement and family-school partnerships: Examining the content, processes, and outcomes of structural versus relationship-based approaches (CYFS Working Paper No. 2012-6). Retrieved from the Nebraska Center for Research on Children, Youth, Families and Schools website: cyfs.unl.edu
- Orr, M.T. (2006). Mapping innovation in leadership preparation in our nation's schools of education. *Phi Delta Kappan*, 87(7),492-499
- Parker, J. D. A., Taylor, G. J. & Bagby, R. M. (2001). The relationship between emotional intelligence and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 30, 107-115.
- Parker, J. G., & Asher, S. R. (1987). Peer relations and later personal development: Are low-accepted children "at risk"? *Psychological Bulletin*, 102, 357-389.
- Quadri, K. O. (2012). *Head Start Parent Involvement Activities: Measuring the effect of school based parent involvement activities on parent efficacy in early childhood learning*. Eric Online Submission. Retrived from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED537714.pdf>
- Reynolds, A. J., Temple, J. A., Robertson, D. L., & Mann, E. A. (2001). Long-term effects of an early childhood intervention on educational achievement and juvenile arrest: A 15-year follow-up of low-income children in public schools. *Journal of the American Medical Association (JAMA)*, 285, 2339- 2346.

- Rotherham, A. J., & Mead, S. (2003). Teacher quality: Beyond No Child Left Behind. A response to Kaplan and Owings (2002). *NASSP Bulletin*, 87(635), 65-76.
- Sanders, M. G., & Sheldon, S. B. (2009). *Principals Matter: A guide to school, family, and community partnerships*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Shaw, C. A. (2008). A study of the relationship of parental involvement to student achievement in a Pennsylvania career and technology center. (Unpublished doctoral dissertation). The Pennsylvania State University. Pennsylvania, USA.
- Sheldon, S. B. & Van Hoorhis, F. (2004). Partnership programs in U.S. schools: Their development and relationship to family involvement outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*, 15(2), 125-148.
- Shirvani, H. (2007). Effects of teacher communication on parents' attitudes and their children's behaviors at schools. *Education*, 128, 34-47.
- Ülker, M., Barış, E. T., Şahin, M., & Özbaysar, M. (2019). Okul ve Aile İş Birliğinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Education Sciences*, 14(4), 124-131.
- Westmoreland, H., Rosenberg, H. M., Lopez, M. E., & Weiss, H. (2009). *Seeing is believing: Promising practices for how school districts promote family engagement*. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project and National Parent Teacher Association.
- Yaşar Ekici, F. (2016). An investigation of the perceptions of preschool teachers and administrators and parents on parent involvement. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 221-240.
- Yıldırım, M. C. & Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma: İstiklal İlköğretim Okulu örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (www.esosder.org)*, 7(23), 98-115.